

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

2. Aliqua notantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

Quæst. VIII. Vtrum linea, & superfi, &c. 517

At ad formalem effectum quantitatis, & non reperitur in corpore carente quantitate. Quarto addi potest ut esse extra dicat actuale situm localem, quantitativum, & hoc spectat ad prædicamentum ubi, aut situs ut postea videbimus.

Vnde falsum etiam sensu, quod partes substantiæ materialis quantitate privata necessario maneat confusa, & inter se omnes immediate copulatæ quoad substantialē unionem, licet enim demus ita fieri posse si Deus velit, tamen quod ex necessitate ita futurum sit nulla verisimili ratione suaderi potest. Itaque existimosi Deus corpus humanum sine quantitate servet, & nullum addat miraculum, vel extraordinariam mutationem fore, ut substantia manus sit immediate coniuncta substantiæ brachij, & non capitis, & sic de cæteris, nam iuxta veram sententiam partes substantiales integrantes hanc substantiam non uniuntur immediate per superficies quantitativas, sed proprio nexu, & vinculo substantiali ut patet ex supradictis; cum ergo ab eis separatur quantitas, retinere possunt eandem unionem substantialem, quam inter se antea habebant nulla unionem nova inter eas facta; ergo quæ antea uniabantur immediate ita postea manebunt, quæ vero solum uniabantur interventu aliarum partium, conservabuntur tali modo unitæ.

Quo fit ut si ordo partium in toto solum entitative, & substantialiter sumatur non pertineat ad effectum formalem quantitatis, sed ad ipsammet substantialem compositionem talis rei, sicut ordo graduum in qualitate à primo v.g. ad octavum non est effectus alterius rei, sed pertinet ad intrinsecam integritatem talis entitatis, cum ergo Auctores dicunt ordinem partium in toto effectum esse formalem quantitatis, intelligendum est de tali ordine, ratione cuius ex natura rei partes illæ necessario sunt impenetrabiles, qui vno verbo dici potest ordo quantitativus.

QVÆSTIO VIII.

Vtrum linea, & superficies sint propria species completae Quantitatis?

SECTIO I.

Sententia Adversaria proponitur.

PRIMA sententia asserit lineam, & superficiem esse completas species quantitatis, eo modo quo corpus, & probatur sic.

1. Primo essentia quantitatis est extensio partium, quæ est radix impenetrabilitatis: sed linea, & superficies habent extensionem propriam, quæ sit radix impenetrabilitatis non minus, ac corpus; ergo sunt species completæ quantitatis non minus, ac illud; probatur minor, linea est extensa, & divisibilis secundum longitudinem, & repugnat ut partes eius commensurentur puncto loci, quod idem est de superficie; ergo participant propriam rationem extensionis, &c.

2. Secundo quæ sub aliquo genere distinguuntur essentialiter sunt species essentialiter distinctæ: R. P. Ildeph. de Peñafiel, Theol. Schol. Tom. I.

sed linea, superficies, & corpus sub genere quantitatis continuæ distinguuntur essentialiter; ergo, &c. Probatur minor; prædictæ species conveniunt in ratione quantitatis, & differunt secundum diversas rationes illius; ergo sunt diversæ species quantitatis; probatur antecedens, quantum ad secundam partem, linea est quanta, & extensa secundum longitudinem, superficies secundum latitudinem, corpus secundum profunditatem, latitudo autem, longitudo, & profunditas distinguuntur essentialiter; ergo linea, superficies, & corpus differunt secundum diversas rationes formales quantitatis.

Tertio, si linea, & superficies non essent species completæ quantitatis non daretur prædicamentum quantitatis: sed hoc est falsum; ergo illud ex quo sequitur: probatur sequela, si linea, & superficies non essent species completæ quantitatis, non daretur genus quantitatis, sed ubi non datur genus non datur prædicamentum; ergo non daretur prædicamentum quantitatis; probatur maior, non sunt dables aliæ species propriæ quantitatis præter corpus supposita sententia contraria, sed genus necessario requirit plures species; ergo non daretur genus. Deinde probatur illa minor, quod non daretur prædicamentum, prædicamentum est coordinatio generum, & specierum, sed ubi nullum datur genus, non potest dari talis coordinatio; ergo non potest dari prædicamentum.

SECTIO II.

Aligua notantur.

VT intelligatur quid sint linea, superficies, &c. corpus debemus concipere, ut adnotat Divus Thomas, opusculo 48. tract. 3. cap. 3. Punctum tanquam separatum à linea, lineam à superficie, & tandem superficiem tanquam divisam à corpore, non realiter sed conceptibiliter; illud vero punctum separatum fingamus duci per planum, tunc ex tali ductu remanebit vestigium, nec latum, nec profundum sed præcise longum, & hoc vocatur linea: si autem vestigium illud versus latera extendatur, & moveatur, relinquet aliud non solum longum, sed etiam latum vestigium, quod superficies appellatur; tandem si hoc elevetur, aut deprimatur remanebit tertium aliud vestigium longum, latum, atque profundum, quod corporis nomine insignitur.

Primum vestigium est continuum, & divisibile secundum longitudinem, & quia est relictum ex puncto continuatur punctis. Vestigium secundum est longum, & latum, sed caret profunditate, & ideo est indivisibile secundum illam; divisibile autem secundum alias duas dimensiones, & quia relinquitur ex extensione lineæ continuatur lineis: tertium vestigium est longum, latum, & profundum, cuius partes continuantur superficiebus, quia relinquitur ex elevatione, & depressione superficiæ, quæ omnia his verbis explicat Divus Augustinus libro decem Categoriarum, c. 10. quantum vero sit, inveniri non potest, nisi fuerit adhibita mensura collectum. Si ergo omnia latitudine solam quis longitudinem voluerit emetiri, longitudo sine latitudine mensuræ subiectæ præcipue dicitur; non quod sit longitudo aliqua, quæ careat latitudine, sed quod solam quis me-

lii tiens

tiens longitudinem *per se* metri dicitur. Emen-
sa vero cum longitudine latitudo, dicitur *in quadam*
si autem fuerit, & latitudo mensura sociata,
corpus cuncta perficiunt.

- 7 Secundo adverte omne illud quod est pars ali-
cuius entis per se sub ea ratione qua est pars, aut
pertinens ad complementum illius esse ens in-
completum, sicut materia prima, v.g. & unio sub-
stantialis ideo sunt entia incompleta, quia mate-
ria prima est pars hominis, & unio pertinet ad
complementum illius, quod est ens per se com-
pletum.

SECTIO III.

Nostra sententia proponitur, & probatur.

- 8 Conclusio: linea, & superficies non sunt com-
pletae species quantitatis, ita Durandus in 2.
distinctione, 2. q. 4. P. Hurtado in metaphys. disp. 13.
sect. 6. §. 52. & multi alij.

- 9 Probatur primo ex Aristotele lib. 1. de celo, tex.

12. & 5. metaphysica cap. 13. tex. 18. ubi definiens

lineam, superficiem, & corpus sic ait: magnitu-

dinum vero ea, quae ad unum continua est lon-

gitudinem, id est, linea, quae ad duo latitudinem, id

est, linea, quae ad duo latitudinem, hoc est, superfi-

cies, ad tria profunditatem, corpus enim longum, la-

tum, & profundum est, quibus verbis aperte docet

Aristoteles lineam includi in superficie, &

ideo ait, superficiem habere latitudinem, & lon-

gitudinem, superficiem autem, & lineam in-

cludi in corpore, ac proinde corpus trina gaudere

extensione: ex quibus sic argumentor, una

species completa non potest includi in alia: sed

ex sententia Aristotelis linea, & superficies in-

cluduntur in corpore, quae est species quantita-

tis: ergo linea, & superficies non sunt species

completae quantitatis; maior sic probatur, illud

quod invenitur in uno ente per se completo, &

non ut tota essentia illius est quid incompletum,

ut videre est in anima rationali, quae quia est in

homine, qui est species completa substantiae, &

non est tota essentia hominis est quid incom-

pletum in ratione substantiae: sed una species

completa non potest esse incompletum quid; er-

go non potest includi in alia specie. Deinde li-

nea invenitur in corpore, non ita, ut sit totum

corpus, siquidem corpus ultra lineam, & superfi-

ciem addit profunditatem: ergo superficies, & li-

nea ingrediuntur corpus ut quid incompletum.

10 Vergetur, quia una species completa distin-

guitur ab alia distinctione excludentis ab ex-

cluso, & non distinctione includentis ab inclu-

so, ut videre est in albedine respectu nigredinis,

ut in colore caeruleo respectu viridis, & in sa-

pore respectu odoris, quae quia sunt species distin-

ctae qualitatibus distinguuntur distinctione exclu-

dentis ab excluso, quod etiam contingit in re-

lationibus specie distinctis, ut in paternitate, &

filiatione; clarius autem perspicitur hoc in spe-

ciebus completis substantiae, ut sunt homo, &

equus, qui se excludunt ad invicem: sed ea quae

distinguuntur distinctione excludentis ab excluso,

minime se includunt ad invicem; ergo una spe-

cies non includit aliam; unde si una res inclu-

dit aliam non est completa species: sed linea, &

superficies includuntur in corpore; ergo linea,

& superficies non sunt species completae quan-

titatis.

Dices lineam secundum Philosophum non in-
cludi in superficie, nec superficiem, & lineam in
corpore quatenus sunt divisibiles: sed quatenus
sunt indivisibiles.

Sed contra, quia Aristoteles ait lineam, & 1.
superficiem includi in corpore, quatenus conti-
nuae sunt, ut patet ex illis verbis, quae ad unum
continua est longitudo, &c. ad tria continua
profunditas. Vbi ait corpus quoad trinam di-
mensionem esse continuum, hoc est, habere con-
tinuationem, quoad longitudinem, latitudinem,
& profunditatem: sed longitudo, & latitudo
continuae sunt linea, & superficies quatenus di-
visibiles, quia continuum ex Aristotele est di-
visibile in ea quae insunt, quorum utrumque, &c.
ergo linea, & superficies includuntur in corpo-
re, non solum ut indivisibiles, sed etiam ut di-
visibiles.

Respondeo potest non includi formaliter: sed 1.
materialiter, vel praesuppositively.

Contra, quia omne quod includitur in alio 14
ex vi distinctionis essentialis illius non includi-
tur materialiter, sed formaliter in illo, cum in
definitione essentiali solum essentialia praedica-
ta explicantur, & quae sunt de formalissimo con-
ceptu rei, ut videre est in definitione essentiali
hominis, alias non erit adaequate definitio es-
sentialis, cum aliquid quod non sit de essentia
ponatur in illa: sed longitudo, & latitudo con-
veniunt corpori ex vi definitionis essentialis il-
lius; ergo conveniunt illi non materialiter: sed
formaliter.

Item, quia illud quod essentialiter constituit 15
aliquid, & sine quo nullo modo potest intelligi
essentia alicuius non pertinet ad illud materiali-
ter, & praesuppositively, sed formaliter: atqui
superficies ita est de essentia corporis, ut nullo
modo possit, aut esse, aut intelligi sine superfi-
cie; ergo superficies non includitur materialiter,
sed formaliter in corpore, quod expressis verbis
asseruit Angelicus Doctor *opusculo* 48. *metaphysicae*, 3. c. 3.
ubi sic ait. Rationem superficiei compleri essen-
tialiter adaequate per primam, & secundam di-
mensionem, per secundam autem ultimum, & ra-
tionem corporis compleri per secundam, & ter-
tiam, licet ultimo specificiter per tertiam consti-
tuatur, v. g. homo essentialiter ac formaliter
adaequate constituitur per animal, & rationale,
licet ultimo solum per rationale, ex quibus col-
ligitur manifeste Angelicum Doctorem se ad
Aristotelem componemem sensisse non praesup-
positively, sed formaliter superficiem pertinere ad
essentiam corporis; ergo.

SUBSECTIO I.

*Vbi prima ratio pro nostra conclusione po-
nitur.*

Probatur primo, illud quod ordinatur essen-
tialiter ad componendum unum ens per se
completum essentialiter est quid incompletum:
sed linea, & superficies ordinantur essentialiter
tanquam uniones, & compositiones formales ad
componendum corpus quod est ens per se com-
pletum in genere quantitatis; ergo sunt essentiali-
ter quid incompletum; maior est evidens ut
patet ex notabili secundo, & ratio illius est,
quia ex duobus entibus completis non potest
fieri